

Nasevan erityistilanteiden käyttö kryptosporidioosissa ja muissa eläintaudeissa

---

Tärkeimmät toimenpiteet tiloilla tartuntapaineen alentamiseksi ja tartuntaketjun katkaisemiseksi, terveydenhuoltoeläinlääkäri

Tuomas Herva

Sisältö

- https://www.ett.fi/sites/default/files/user_files/tarttuvat_taudit/KryptoOhjeETU%201.11.2018%20%28003%29.pdf
- Ennaltaehkäisyn ydinkohdat
- Erityistilanteet
- Salmonellan ennaltaehkäisy

Kryptosporidioosin ennaltaehkäisy

- 1) Poikimapaikkojen hyvä hygienia ja vastasyntyneen vasikan suojaaminen ulostetartunnalta.
 Hyvästä ternimaidon saannista on huolehdittava. Tautiongelmatilanteessa vasikat kannattaa yleensä erottaa emästään heti poikimisen jälkeen. Emän voi antaa nuolla vasikkansa, kun vasikka pidetään esim. puhtaassa muoviammeessa, niin että se ei ole kontaktissa lantaan ja likaiseen kuivikkeeseen. Poikimakarsina puhdistetaan joka poikimisen jälkeen ja huolehditaan siitä, että seuraava vasikka syntyy puhtaaseen ympäristöön. Poikimakarsinaa ei käytetä sairaskarsinana, siellä ei pidetä sairaita eläimiä eikä 1-4 viikon ikäisiä vasikoita.

- 2) Vastasyntyneiden vasikoiden pitäminen erillään vanhemmista vasikoista.
 Vasikat siirretään emän luota puhtaisiin yksilökarsinoihin, missä ne pidetään 1-2 viikkoa erillään muista. Sen jälkeen saman ikäisiä terveitä vasikoita voi yhdistellä pieniin ryhmiin.

- 3) Eri-ikäisten vasikoiden kasvattaminen pysyvissä ryhmissä
 Saman ikäisiä vasikoita pidetään samoissa ryhmissä, eikä nuoria vasikoita siirretä vanhempien vasikoiden ryhmiin ennen 2 kuukauden ikää. Vanhemmat vasikat eivät sairastu kryptosporidioosiin, eivätkä enää tartuta nuorempia vasikoita.

Poikimakarsinat

Teinivasikka-
Karsinat

Kertatäyttöiset
juottokarsinat

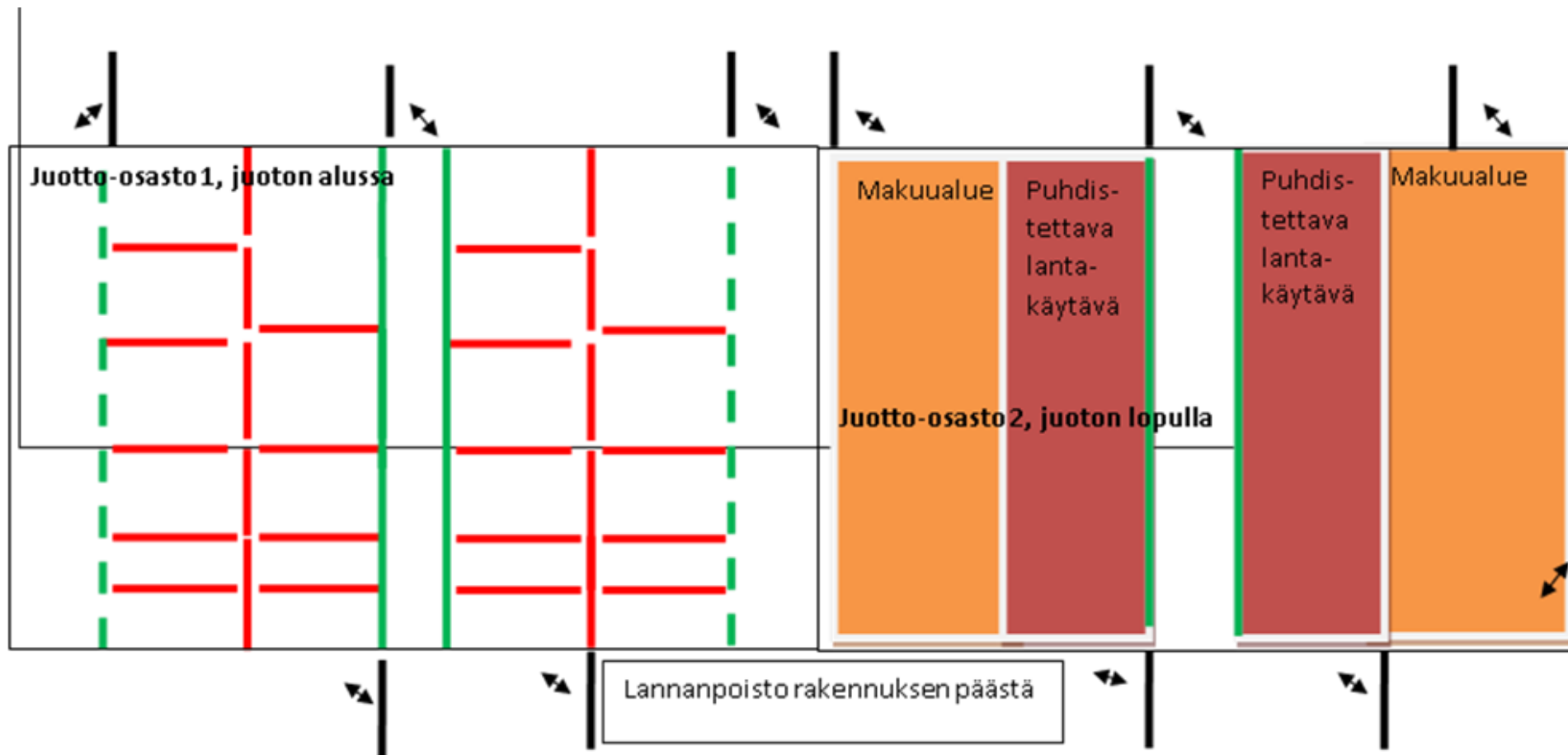
Ryhmäkarsinoiden täyttö
vuorotellen

Kiinteät väliaidat minimieristys, siirrettävät tuovat joustoa

Yksilökarsinoiden muuttaminen ryhmäkarsinoiksi helpottaisi teinisikoiden ruokintaa ja varmistaisi kunnolla kertatäytöiset osastot

Ulkomailla isoilla tiloilla usein käytössä useita vasikkakenttiä, jotta tautikierteet saadaan katkaistua

Pesu

4) Pesut ja desinfiointit

On tärkeää huolehtia jatkuvasti poikimapaikkojen ja vasikkatilojen hyvästä hygieniasta. Mekaaninen puhdistus, pesu kuumalla vedellä (yli 60C°) ja pesun jälkeinen karsinarakenteiden ja välineiden kuivattaminen ovat tärkeitä vastustustoimenpiteitä tartuntapaineen vähentämiseksi.

Taudinaiheuttajat ovat erittäin kestäviä ja säilyvät useita kuukausia lannan tai muun lian suojaamana. Tämän takia huolellinen pesu on tarpeen, lisäksi karsinat tulee pitää tyhjänä perusteellisen kuivumisen varmistamiseksi. Kesävasikkalan, vasikkaiglujen tai vaihdettavien seinien käyttö auttaa tartuntaketjun katkaisemisessa.

Painepesuri levittää taudinaiheuttajia pesuroiskeiden mukana, joten pestävän kohteen läheisyydessä ei saa olla tartunnalle herkkiä eläimiä, ja myös pesijän on suojauduttava huolellisesti roiskeilta. Pesussa voidaan käyttää apuna esimerkiksi emäksisiä, desinfioivia pesuaineita, jotka helpottavat lian irtoamista. Nämä eivät kuitenkaan tehoa kryptosopridien ookystiin. On suositeltavaa purkaa karsinarakenteet mahdollisuuksien mukaan ja puhdistaa ne sopivassa paikassa eläintilojen ulkopuolella.

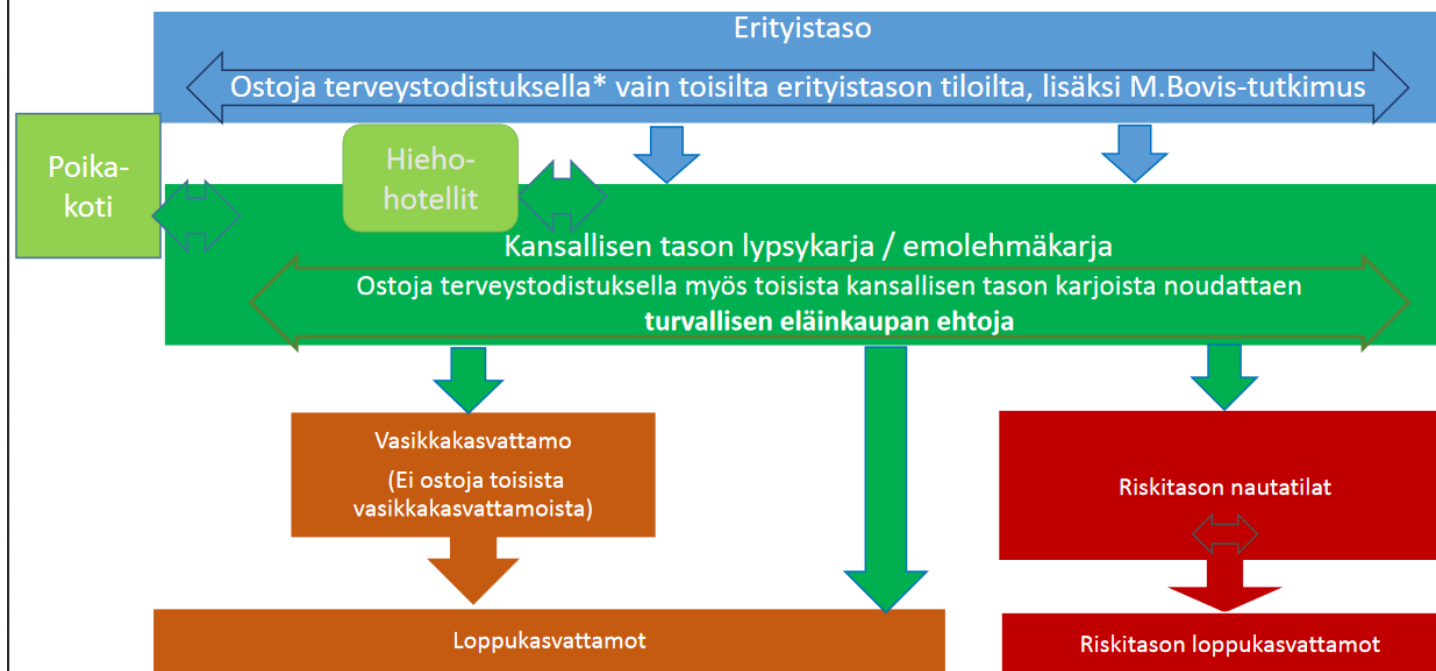
Karsinarakenteiden ja muiden vasikoiden kanssa kontaktiin joutuvien välineiden desinfiointiin voidaan eläinlääkärin harkinnan mukaan käyttää erikoisdesinfiointiaineita (esim. Neopredisan

Turvallinen nautaketju

- Toimintatavan muuttamisesta suurin hyöty
  - Yksisuuntainen eläinliikenne
  - Lastaustilat
  - Terveystodistukset ostoissa
  - Tautisuojaus
- Erityistilanteet Nasevaan

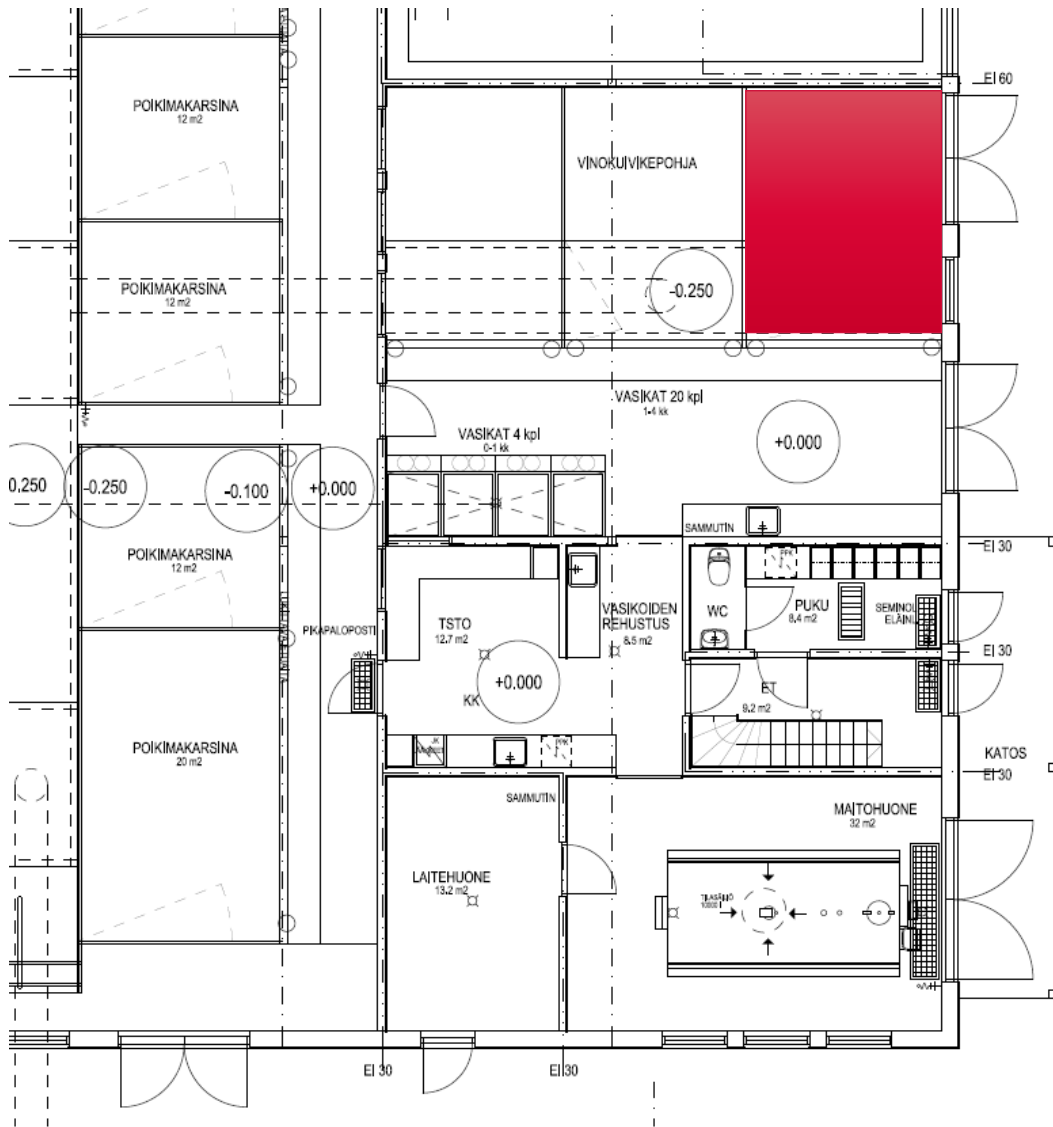
Tavoite: Eläinliikenteen turvallinen toimintatapa

Eläimiä haetaan teuraaksi kaikista yllä olevista tilatyypeistä.

Riskitason nautatilojen toimintaa pyritään muuttamaan kansallisen tason ehtoja vastaavaksi, jotta nautaketjun riskejä voitaisiin hallita.

Haettavat eläimet omiin karsinoihinsa lähelle ovea, eläinkortille oma laatikkonsa

- Mieluiten ulos tai erilliseen tilaan, ettei autosta kulkeudu ilmaa navettaan
- Koronaripulilta suojautumiseksi voi olla tarpeen viedä eläimet 200m päähän navetasta lastattavaksi

Lehmien lastauspaikka on helppo toteuttaa irtoaidoilla ulko-ovelle - näin suojaat karjaasi

Erityistilanne yv

	Gårdar
Mycoplasma bovis	99
Pälvisilsa pitoeläinkaupassa	57
Kryptosporidioosi	53
Pälvisilsa välityseläinkaupassa	27
Korona/RS-virus	13
EHEC	9
Str.agal utaretulehdus	7
Tarttuvat sorkkasairaudet	7
Muu syy	4
Maksamato	3
Salmonella	3
Rotavirus	1
	283

Kryptosporidioosi ja eläinvälitys

Välitysvasikat

- 1) Ternivasikoita voidaan ottaa välitykseen vain, jos ne ovat täysin terveitä, eivätkä ne ole olleet kosketuksissa sairaisiin eläimiin eikä niitä ole lääkitty ennaltaehkäisevästi. Kryptosporidioositapauksissa välitykseen tarkoitettujen vasikoiden siirrettävyys heti syntymän jälkeen pois navetasta tai muuten eristyksissä oleviin puhtaisiin karsinoiden, jotta ne välttyvät tartunnalta. Ternivasikoiden alkukasvatus onnistuu parhaiten taudinaiheuttajista vapaissa igluissa tai erillisessä vasikkaosastossa pienissä ryhmissä.
- 2) Jos tilalla käytetään ennaltaehkäisevää Halocur-lääkitystä, lääkityksen merkitään Nasevaan ja vasikkakorttiin. Lääkityt vasikat voidaan välittää yli 4 viikon ikäisinä tai vasta perinteisenä yli 2 kuukauden ikäisinä vasikoina. Vain erityistapauksissa voidaan lääkittyjä vasikoita välittää ternivasikkana 2-4 viikon iässä, jos vastaanottajan kanssa on asiasta sovittu.
- 3) Pikkuvasikkana kryptosporidioosin sairastaneita varmuudella jo ripulista parantuneita vasikoita voidaan välittää aikaisintaan yli 3 viikon ikäisinä. Ryhmässä, mistä myydään välitysvasikoita, ei saa olla yhtään sairasta vasikkaa ja viimeisistäkin oireista pitää olla vähintään 2 viikkoa. Turvallisinta on myydä vasikat vasta vanhempina, juotolta vieroitettuna vasikoina yli 2kk ikäisinä.

Salmonellan torjunta / tautisuojaus pähkinäkuoressa

- Yleinen siisteys: rehuntähteet pois lattioilta ja pihalta
- Rehuvarastojen suojaus: ovet/peitot
- Navetan ympäristön raivaaminen 10 m säteeltä, ettei jyrsijät uskaltaudu sisälle
- Lanta- ja rehulinjan erillään pito
- Rehulinjan säännöllinen puhdistaminen mahdollisten pesäkkeiden poistamiseksi
- Jatkuva seuranta ja nopea reagointi havaittuihin mahdollisiin riskeihin

atriatuottajat.fi